

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno.
četrtletno K 30.—
Če pride naročnik sam v upravnishvo po list: Me-
sečno K 9.50. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vln.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica
št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, ponedeljek 26. julija 1920.

Št. 163.

Vesničeva akcija za sestavo nove vlade ponesrečila.

Novo vlado sestavi najbrže Pasić iz radikalcev in demokratov. — Proglas koroške plebiscitne komisije.

Maribor je protestiral.

Naša Koroška je v nevarnosti! Ta klic doni od vasi do vasi. Naša Koroška, naš biser, dežela našega najhujšega ponižanja, dežela kjer je bil naš narod obsojen v počasno, toda sigurno smrt naj bi sedaj res za vedno prišla pod tujčevo peto, naj bi ji odbila zadnja usodna ura? Ne, naš svobodni narod tega ne dopusti, ne bo dopustil nikoli. In dvignil se je in je protestiral proti najnovejšim nakanam, zahrbtnih sovražnikov. Spregovorila je Ljubljana, spregovorili so drugi kraji, v soboto pa je spregovoril tudi naš Maribor in njegova trdna in neupogljiva volja je odgovorila sovražnikom od severa in juga: ne!

Za soboto ob 20. uri je sklicala tukajšnja Jugoslovenska Matica na dvorišče Narodnega doma protestni shod proti odpravi demarkacijske črte med pasom A in pasom B na Koroškem. Točno ob določeni uri se je napolnil ves prostrani prostor dvorišča Narodnega doma z zavednim občinstvom vseh stanov in slojev, ki je navdušeno pozdravilo

prvega govornika, našega koroškega prvoboritelja dr. Müllerja, ki je v jedrnatih besedah predložil najnovejšo krivico, katero nam hoče storiti danes ona nevhvaležna antanta, kateri smo pomagali do zmage. Ne le, da nam niso dali našega Primorja, še za Koroško so določili plebiscit in sedaj, ko vidijo, da je naš narod v teku enega samega leta napravil na Koroškem čudeže ter da je zmaga zagotovljena, sedaj so se zbal Italijski ter izsilili od antante za svoje varovance, avstrijske Nemce, novih koncesij, ki naj bi bile garancija za njihovo zmago in za naš poraz pri glasovanju.

Odstranitev demarkacijske črte med obema pasoma bi odprla na stečaj vrata nemškemu agentom, ki bi s strašenjem, grožnjami in s terorjem zbegali naše ljudstvo ter tako onemogočili prosto in svobodno glasovanje. Italijani bi si radi podali z Nemci roke preko naše Gorenjske, zato ves ta njihov napor, iztrgati nam našo posest na Koroškem. In ker vejo, da če se odloči za nas cona A, se bo morala tudi cona B, so še bolj divji, rovarijo še bolj proti nam. Mi pa jim moramo povedati enkrat za vselej, da nas je minila

volja pokoriti se še nadalje antantnim sovražnim ukrepom.

Za njim je govoril narodni predstavnik, prof. Voglar v imenu demokratov ter naglašal, da demokrati nočejo vojne, ker poznajo gorje, ki ga vojna rodi, toda tega si vendar ne smemo dopasti. Mi bomo ostali tam kjer smo, tudi če nam antanta tisočkrat zapove, da se moramo umakniti. Dovolj smo enkrat bili tako naivni, da smo se umaknili iz Celovca, vdrugič se ne bomo več. Sicer pa nas štiti mirovna pogodba, ki jasno določa, da ostane cona A v naši upravi in pod našo zaščito do plebiscita. Kar so tedaj alijanci podpisali, kar so podpisali Avstrijci in kar smo podpisali tudi mi, tega si ne damo več odvzeti.

Njegova izvajanja je ljudstvo viharo odobraval.

Kot tretji je nastopil zastopnik SLS, urednik Žebot, ki je istotako kakor predgovornik poudarjal, da se ne bomo udali nobeni sili, pa naj pride odkoderkoli. Dovolj ran smo mirno preboleli, ki nam jih je tekom mirovnih pogajanj zadala antanta, te nove ne bomo.

Nezmotljivi sveti oče sveta.

I.

Potem, ko je svet, imenovan zemlja, obstajal že neznano koliko milijon let, potem, ko je v tej neizmerjeni dobi poginilo na milijarde človeškega življenja — brez krščanskega dogem, brez papeža in brez njegovih „služabnikov božjih“: potem, ko je poteklo 1869 let, 6 mesecev in 17 dni po skrivnostnem rojstvu Jezusa iz Nazareta in se niti v tej že krščanski dobi nikomur niti v sanjah ni prikazal angel, ki bi bil rekel: papež je nezmotljiv, tedaj še le glejte in čujte, na dan 18. julija leta 1870 se je vse veke razsvetlujoči Sv. Duh razlil nad papeža Pija IX. in ga razsvetlil s spoznanjem nezmotljivosti.

Pravzaprav je Sv. Duh do tedaj neznano „resnico“ v Pija IX. vtilil že 9. novembra l. 1846. Ali takrat se za to svetovno novico ni nihče resno zanimal, tudi Pij IX. sam ne preveč. Takrat je ta „liberalni“ papež imel še vse višje cilje v glavi, kakor samo idejo o svoji nezmotljivosti. Takrat sta tedaj še razkosano Italijo s svojimi visokoletečimi idejami nadvladala dva tedanja največja italijanska katoliška bistrouma: Antonio Rosmini-Serbaty ter Vincenzo Gioberti. Rosmini, ustanovitelj duhovniške kongregacije „Istituto della carità“, je v svojih modroslovnih spisih od Pija IX. pričakoval novo dobo

papeštva, „kjer posvetna oblast papeža ne ovira pri izvrševanju njegovega vesoljstvenega poklica, marveč mu isto služi le za pripomoček kot duhovnemu mirovnemu knezu, kot vrhovnemu čuvaju krščanskega življenja in kot posredniku med kralji in narodi sveta. Papež je nacionalni italijanski knez, obenem vrhovni glavar vesoljne katoliške cerkve. Papeštvo ni samo nekaj abstraktnega (splošno pojmovanega) ni nikakšna institucija samo za vero in moralo, ampak papež je tudi kralj, ki je obenem tudi duhovnik med vladarji sveta, je Melkizedek nove zaveze . . .“

Te Rosminove ideje pravzaprav niso nove, saj jih je papeštvo v praksi še v višji meri že zdavno izvrševalo. Treba pa je upoštevati pomen znanje papeštva po francoski revoluciji in treba še bolj upoštevati papeštvo sovražne homatije v domovini papežev samih ravno v Rosminovi in Giobertovi dobi.

Še odločnejše se je za povzdigo papeštva zavzel Gioberti, eden prvih teologov, ki je v prognanstvu l. 1843. izdal svoje sloveče delo „Del primato morale e civile degli Italiani . . .“ visokoleteči načrti fanatičnega Laha, načrti o prerobenju Velike Italije in o supremaciji (nadvladi) katoliške Italije nad vsem ostalim svetom. Rod Savojevcev bo z mečem priboril neodvisnost Italije. V federativno ujedinjeni novi državi naj papeštvo vlada kot razsodniška mednarodna nad-

oblast in papež sam naj bo duhovni, če tudi ne posvetovni glavar Italije, duhovni mirovni knez in oznanjevalec božje resnice. Italijanski polotok s svojim Rimom je jednak skrinji zaveze, kjer se shranjuje božje razodetje, Italijansko ljudstvo je po svojem božanskem namenu (kakor v starem zakonu Izrael) sublimirana republikanacija (razklaplajoči posnetek) vesoljnega krščanstva, ki ima vstvariti katoliško idejo kot načelo za splošno kulturno življenje. Ako bi kdaj zopet prišlo do germanskega (rimskega) cesarstva, tedaj bosta papeštvo in cesarstvo dve žarišči v elipsi (pakrog) ki bo odločila usodo svetovne zgodovine.

To so bile vodilne ideje ob nastopu pontifikata Pija IX. Nekakšna predpriprava za popolno zrušenje papeške oblasti kot ob enem posvetni vladar, a za to zgubo nadomestilo v nadnaravni nadoblasti čez vesoljni svet. Konec upornim zahtevam, da bodi papež izbran tudi iz drugih narodov, da naj postanejo tudi druge države sedež pontifikata krščanstva; to mora biti za vse čase prepuščeno izključni pravici in lasti ujedinjene katoliške Italije samo Italijani so od Boga izvoljeno ljudstvo, samo Italijan je določen, da postane za celo zemljo osebni namestnik Boga v nebesih; kot tak seveda papež ne more biti drugačen kot — nezmotljiv.

In res je pričetek Pijevega pontifikata pokazal, da skuša papež reformirati, prenoviti do-

Za Žebotom je nastopil dr. Ravnik, ki je izjavil, da mi ne opustimo demarkacijske črte niti tedaj, če bi naša vlada na to pristala. Ljudstvo samo bo šlo na mejo in bo na lastno odgovornost branilo našo Koroško pred sovražnim vpadom.

Za njim se je oglasil k besedi eden poslušalcev ter naglašal, da je on sam in žnjim mnogo drugih pripravljen braniti tudi dejansko našo posest. Toda Nemci naj si zapomnijo, da bodo njihovo nasilje drago plačali. Če bi izsilili odstranitev demarkacijske črte, potem bomo mi za vsakega Nemca, ki bo prišel agitirati v našo cono, poslali čez mejo deset naših Nemcev. In če bo potem konec naše tolerance napram mariborskim in drugim Nemcem, ki se še zdaj niso sprijaznili z našo državo, naj si pripišejo ti Nemci to sami sebi, oziroma svojim bratom v Avstriji.

Končno je prečital profesor Ribarič nastopno resolucijo, ki je bila z velikanskim navdušenjem sprejeta.

»Jugosloveni, zbrani dne 24. julija na protestnem shodu v Mariboru iz mesta in okolice, protestirajo z vso ogorčenostjo proti temu, da bi se dovolilo vsenemškemu hujšakcem preplaviti cono A v kateri so dosedaj strogo po saintgermainski mirovni pogodbi naše oblasti z veliko požrtvovalnostjo izlečile rane, katere je usekala cona A nemško-avstrijsko invazija majnika 1919.

Tembolj protestirajo proti temu radi tega, ker se vodi nemškoavstrijska agitacija v cona A itak že od nebroj plačanih in kupljenih agitorjev, ki že sami na sebi zadosti ogrožajo javen red in mir. Tudi štajerski Jugosloveni so mnjenja, da bi privolitev v posebno agitacijsko invazijo iz nemške Avstrije, ali iz cone B v cono A vnela vse narodne strasti v takem obsegu, da bi prišlo do samopomoči slovenskega ljudstva na Koroškem, kateremu bi prišli na pomoč rojaki iz vseh krajev Slovenije, da bi pomagali primerno zavrniti vse tiste n. a. hujšake, ki hočejo naše ljudstvo v cona A z grožnjami, lažmi in denarjem pridobiti za Avstrijo.

tedanjo vsebino in obliko papeštva, da hoče postati prvi moderni papež. Za to si je pridobil srca in naklonjenost vsega, kar je bilo tedaj liberalnega v razkosani Italiji. Pij IX. je postal naravnost strah Jezuitom, katerih general »papa nero« je nazval »papa bello« za »šibo sv. cerkve« in mu prorokoval, da nad njim (papežem) k malu zapoje smrtni zvonec s kapitola. Rimljani pa so papeža pozvali, naj skliče v Rim italijanski parlament. M. d' Azeglio je pisal: »Ako Pij IX. tako nadaljuje, postane kmalu duhovni vodja cele Evrope in njemu se bo posrečilo, česar nista zmogla ne Bossuet ne Leibniz, namreč: vzpostavitev ujedinjenja vsega krščanstva.«

Toda Pij je moral prekmaju uvideti, da se je kljub svoji »nezmotljivosti« vendar le daleko zmotil. Trčil je na hud odpor pri — Jezuitih. Pred njimi se je še le moral zavarovati z ustanovitvijo posebne meščanske garde; s tem pa je nehote izpustil nadoblast iz svojih rok. Ko se je branil poslati svoje čete proti Avstrijcem, je vkljub temu njegova vlada odredila povelje za odhod nekaterim polkom. Novi minister, grof Rossi je bil umorjen, meščanska garda sama je papeža proglasila za svojega ujetnika, republika in z njo konec posvetne oblasti papeževe je bila proglašena v ljudskem glasovanju dne 9. februarja l. 1849. Pij je moral bežati v Gaeto. Še le ko so mu Francozi zopet priborili Rim nazaj, se je (l. 1850) vrnil nazaj — toda ne več liberalni, pa tudi ne več kot nezmotljivi papež.

Vsi zborovalci apelirajo torej v imenu vseh zastopanih strank, slojev in organizacij najresnejše na našo vlado, naj se tej nakani z vso energijo zoperstavi, ker bi vsaka vlada, ki bi tej nakani pritrdila takoj zgubila zaupanje ljudstva in povzročila, da bi tudi v naših krajih zavzelo ljudstvo proti narodnim nasprotnikom kar najostrejšje korake.

Protestirajo pa tudi proti zastopniku Italije pri plebiscitni komisiji, ker so po zadnjih dogodkih ob Adriji upravičeni dvomiti, da bi zastopnik te države mogel in hotel nastopati nepristransko.

Zborovanje je zaključila Glasbena Matica z »Lepo našo domovino...« katero je poslušalo ljudstvo odkritih glav in stoje.

Bojsenski:

Par migljajev iz Prekmurja.

Prekmurje s svojimi 100.000 prebivalci je naši državi prisojena provinca ter tvori v upravnem oziru integralni del Slovenije. — Priklonitev Prekmurja k naši državi je zadobila s podpisom mirovne pogodbe s strani Madžarske končnoveljavnen značaj; na tem ne izpremene eventualne korekture potom lokalne komisije za ugotovitev meja prav ničesar; tu zamore biti govora o izpremembah meje edino v razsežnosti dosedanje demarkacijske črte — in nič več.

Vpoštevaje to dejstvo, moral bi se dosedanjim provizorij v vsem in povsod spreminjati polagoma v definitivum. Temu pa — vsaj dozdnevno — ni tako.

Ali je danes n. pr. še umestno, da dobivajo Prekmurci — domačini (uradniki, učitelji in drugi) še vedno neznatne predujme na svoje plače. Dvomljivo je, da bi bil ta način dober, da se omenjene pridobi za državo. Ni-li morda baš to povod pasivnosti pri izvrševanju njih poklicev, nezadovoljnosti in s tem slabi vzgled širšim plastem ljudstva ravno s strani intelektualcev?

Ljudstvo ima velikanske potrebščine na obleki, obuvalu, dalje železa za popravo gospodarskega orodja itd. — Ali se ne bi dale izposlovati na merodajnih mestih vsaj male dotacije teh artikelnov v pokritje najnujnejših potreb?

Dež. obuvalnica in oblačilnica, kje stali Gospod. zadruga, zakaj imaš vse mogoče v zalogi, samo železa, usnja in podplatov ne? Menda zato, da se je puščalo naše ljudstvo v Radgoni odirati!

S kurivom je ista mizerija. Kaj se misli ukreniti tozadevno za zimsko perijodo 1920/21? Premoga ni, a drž. nadzorstva oz. uprave gozdnih objektov Prekmurja nimajo še nobenih navodil glede ev. oddaje drv.

Prekmurje ima radi zastoja v konjski trgovini znatno nadprodukcijo v konjereji. — Povsod nebrojno ponudnikov, a kupcev od nikoder! Ali ni tu res nobene odpomoči? Če je imela Poljska, kakor se je čitalo, pomanjkanje na konjih, ali se tu ne bi bila dala realizirati odprodaja in izvoz tja?

Kaj je z raznimi zavarovalnicami, ki so in še poslujejo v pokrajini? Njih centrale so danes izven naših drž. meja, so torej inozemski zavodi. Naj li še naprej poslujejo po svojih zastopnikih v pokrajini, pobirajo premije, toda v slučaju potrebe ne izplačujejo zavarovalnih zneskov, ali pa le v slabi inozemski valuti? — Zakaj se ne odredi postopanje, analogno onemu, če se ne motim, v marcu ali aprilu lanskega leta in tikajočemu se inozemskih zavarovalnic v ostalih delih Slovenije?

Prekmursko ljudstvo ima napram Madžarski ogromne denarne terjatve. So to vloge (v gotovini) v raznih budimpeštanskih in drugih bankah. Tako ima na primer meni slučajno znana prekmurska podružnica madžarske »Országos Központi Hitelszövetkezet« v Budimpešti terjatev v znesku K 861.000 — napram centrali. — Ker je pomanjkanje gotovine že splošno, tarnajo ljudje za svojimi, svoječasno naloženimi prihranki in so obupani. — Tu treba radikalno na delo. — Z njim je popis vseh terjatev inkluzivno vojnega posojila, vrednostnic itd. in na to izposlovanje repatriacije. Stvari treba obrniti vso pozornost; izkušnja z Nemško Avstrijo bi nam morala biti najboljja učiteljica.

Želeti bi bilo, da prednji migljaji ne ostanejo brez odmeva.

Toliko za danes.

Dnevne vesti.

Klerikalen terorizem. Kakor čujemo, je Verstovšek brez vsake disciplinarne preiskave odstavil mestnega šolskega nadzornika, ki je od preobrata do danes, torej v najtežjih časih, vršil svojo službo. Seveda so potrebovali za orlovski dirindaj klerikalnega nadzornika, ki bo kot poslušen hlapec klerikalcev pozdravljaj kot zastopnik mariborskega učiteljstva razne Slomškarje in Slomškarice itd. In tak zvesti sluga svojega gospodarja je neki Fink, ki je priromal po preobratu v Maribor in tukajšnjih razmer seveda ne pozna — ali klerikalec je in to zadostuje.

Nesramno izziyanje naprednega Maribora brez ozira na narodnost je zahteva mestnega komisarja dr. Leskovarja, da naj brebivalstvo pozdravlja Orle, okinča svoja okna in jemlje na stanovanje tujce. Kdor simpatizira z Orli, ki so se postavili med vojno javno v službo avstrijske vojske proti Srbom, ki so agitirali za to, da se prijavljajo 16 letni mladeniči za »Jungschütze«, ki so največja opora klerikalnih separatistov v Jugoslaviji, tisti naj to javno pokaže, da vemo, s kom imamo opraviti. Kdor pa sovraži temo in nazadnjaštvo in klerikalni brezobzirni terorizem, tisti naj ostane te dni pasiven in naj ne pomnožuje tistih radovednežev, ki bodo brez potrebe na vseh oglih zijala prodajali. Napredna slavnost je koncem avgusta in takrat manifestirajmo vsi naprednjaki za napredno in državno misel, kakor manifestirajo sedaj klerikalci in njihovi podrepniki za nazadnjaštvo in separatizem. Srednje poti ni in nikdo naj ne pride z izgovori, češ da je treba ozir jemati na razmere itd. Da so razmere take, so krivi ravno taki bojazljivci in omahljivci.

Vsa okrašena okna in vse zastave bodo registrirali naši zaupniki po celem Mariboru in mi bomo po izvršenem orlovyem plesu ta imena objavili da imamo jasno sliko o klerikalno mislečih Mariborčanih.

Klerikalci trdijo v »Straži«, da orlovski sejem ni strankarska prireditev. To je vendar višek nesramnosti. V isti številki pa objavljajo, da se vrši na orlovskem taboru zborovanje zaupnikov Kmetijske zveze, na katerem poroča dr. Korošec o političnem položaju in še šest drugih politikov o strankini organizaciji itd.

Orlovski vandalizem. Slavolok, ki ga je postavilo mesto regentu Aleksandru na čast, je prešel v roke Orlom in ti so ga postavili na Aleksandrovi cesti. Da bi prišel do veljave, so obsekali hladnokrvno v sediščini drevesa tako vandalsko, da so obdržala samo na eni strani veje, na drugi strani po so jih Orli do debela ne posekali, temveč polomili.

Stanovanjski urad pometa in čisti, da ga je veselje gledati. Pometa bo vse naše stare, bolehe, onemogle penzioniste ven iz mesta in sicer — ker je predsednik tega urada vzoren kristjan — iz čisto krščanskega stališča, namreč, ker obnemogli penzionisti vendar niso

za nobeno javno koristno rabo več. Zakaj je pričel s pometanjem pri naših jugoslovenskih penzionistih? No, zato, da napravijo prostor nemškim in internacionalnim verižnikom. In gre hitro izpod rok? Da, danes dobiš ferman, čez 14 dni moraš že zfrčati iz Maribora kamor hočeš, namesto 8 predpisanih dni imaš 3 dni časa za pritožbo, ki pa ti itak nič ne pomaga. Imate že konkretne slučaje tega krščansko-socialnega pometanja? Po odgovor se obrnite na nadgeometra Gerinija in sod. slugo Vrstovška.

Ravnajmo se po Lahih! Po zanesljivih pričah, ki so bile te dni v Trstu, izvemo, kako brezobzirno postopajo Lahi napram vsaki drugi govorici, če ni pristno laška. Posebno pa preganjajo vse, kar zveni na slovanski jezik. Slovenci se niti v slovenskih trgovinah ne upajo več govoriti slovenski. Ko je eden teh prič poskusil se poslužiti svoje osebne pravice, ga je trgovec prosil in rotil, naj ne govori slovenski, ker sicer je on, trgovec, v nevarnosti, da mu vso trgovino razbijejo. No in pri nas? Pri nas se dobe Slovenci, še več pa Slovenci iz ravno istega Trsta, katerim se zdi bolj „nobel“ če javno izzivajo z laščino. In imamo mnogo nemških podjetij, ki znajo slovenski, pa namenoma nočejo razumeti jezika tistih, od katerih so odvisni. Tudi Hrvatje, med njimi častniki, po Mariboru raje nemškutarijo, kot bi govorili svoj jezik. Čas je, ravnajmo se po Lahih.

Velikanska manifestacija v Velikovcu. V nedeljo, 25. julija je bilo tudi za Velikovec določeno protestno zborovanje proti odpravi demarkacijske črte. Zborovanje pa je brez vsake reklame nepričakovano naraslo do velikanske manifestacije, kakršne Velikovec še ni doživel. Nad 10.000 ljudi se je udeležilo zborovanja, tako da niti vsi, ki so ta dan pohiteli od vseh strani slovenske Koroške niso mogli priti blizu. Zdodilo se je prvič, da se je tu zbral res slovenski koroški narod sam brez udeležbe bratov sosedov iz Štajerske in Kranjske. Koroški slovenski narod, ki je lahi doživel grozodejstva nemških tolpe, sam se je vzbudil, romal v Velikovec, da tam glasno protestira proti vsakemu poskusu ponovitve sličnih grozodejstev. Ali s tem, da je v takem nepričakovanem številu prišel tja protestirat, je na najlepši način ob enem manifestiral za ujedinjenje slovenskega Korotana s svojimi jugoslovenskimi brati onostran Karavank in Pohorja. Na zborovanju sta govorila med drugimi tudi dr. Müller in dr. Ravnik. V Velikovec je dospela tudi ententna komisija iz Celovca, žal pa še le po končanem zborovanju, sicer bi se bila na lastne oči in ušesa lahko prepričala, da se je slovenski Korotan ta dan trdno odločil vztrajati na svojih pravicah, magari tudi proti samovolji ententne komisije. Od manifestacije je ostalo še toliko zborovalcev, da so komisiji priredili burne ovacije. Sicer pa nam je o tej manifestaciji obljubljeno natančnejše poročilo.

Štrajk mestnega zvonarja. Soboto popoldne je v linah stolpa stolne cerkve nastala tišina. Verniki, pa tudi sicer meščani, so vpraševali kaj to pomeni? Je zbolel zvonar ali zvon? Ne, oba sta zdrava, ampak oba — štrajkata. Pravzaprav štrajka samo zvonar, zvonovi so mu obljubili le — svoj štrajk iz simpatije. Zvonar pa štrajka ker mu blagoslovljeni gospodje, k vlecijo 1000 K za enodnevno zvonjenje, ne imarajo povišati plače. Dosedaj so mu plačevali samo 128 K za celo leto, revež pa mora od tega plačati po 2 K na uro svojim pomočnikom, torej ima od vsega tega bim-bom-bim-bom pravzaprav občutno zgubo. Napotil se je k prečastitemu gospodu mestnemu župniku s prošnjo za povišanje. Toda božji namestnik, ki vleče mastne dohodke od pristojbin za zvonjenje, ga je po krščansko odpravil, vrgel ga je ven, češ, še štrajkovcev nam manjka pri našem bogoslužnem poslu. Če ni zadovoljen s 128 K, ki mu jih božja milost nakazuje, naj se obrne na mestno občino. Mestna občina pa pravi, mi ga plačujemo kot čuvaja za ogenj, ne po tudi kot zvonarja, to je stvar mestnega župnika in prevzvišenega prvega božjega namestnika. In tako — hvala bogu — imamo od sobote dalje mir vsaj pred eno

nadlogo. Tudi naše simpatije štrajkujočemu zvonarju!

Male oglase smo predrugačili ter bodo stali odslej polovico manj kot poprej, radi tega priporočamo cenjenemu občinstvu, zasebnikom, trgovcem in drugim, ki bi radi kaj prodali ali kupili, da se poslužujejo te ugodne prilike ter inserirajo v naših malih oglasih.

Oddaja električnega toka za mesto Maribor iz falske elektrarne, se prične, kakor iz zanesljivega vira doznamo, tekoma meseca septembra t. l. Pogoji za dobavo toka kakor tarifne cene za tok ter splošna pojasnila za stranke, se bodo od strani mestnega elektr. podjetja začetkom avgusta objavile.

Priporočljiva gostilna. V gostilno Nekrep (pri zlatem konju) je v nedeljo že pozno prišel nek že vinjen gost, ki bi si ga bil rad še en požirek privoščil. Gostilničarka pa ga je vrgla ven in s pomočjo natakarike na tleh ležečega z nogami in rokami tako dolgo in „nežno“ obdelavala, da ga je moral rešiti rešilni voz, ki ga je težko poškodovanega pripeljal v bolnico.

Selnica ob Dravi. V nedeljo 18. t. m. se je vršila slavnostna otvoritev vodovoda — pravega blagodara za vse občane, ki so do sledj celo pitno vodo zajemali iz nečistega potoka. Glavno zaslugo za zgradbo tega vodovoda ima bivši napreden gerent, g. Franjo Fornezz, ki je vkljub raznim nasprotstvom porabil grabežljivim nemškutarjem iztrgano občno zapuščino oziroma volilo na bojnem polju padlega Antona Kroša v ta blagi namen in tako temu dobrotniku postavil trajen spomenik. V proslavo tega dne je priredil vodovodni odbor izbornu uspelo vrtno veselico, kjer nas je posebno prijetno iznenadil naš mladi a čili pevski zbor, ki je bil burno aklamiran ter je moral nekatere pevske točke celo ponavljati. Pevskemu zboru, zlasti njegovi voditeljici gdč. Ličen na uspehu prav iskreno čestitamo in to tembolji, ker je neka farška pevka, ki je prisluškovala vajam, prokovala strašno blamažo, pa je bojda že po prvi pesmi ponižno priznala, da »halbvegs štima«. Radostnega razpoloženja prav nič ni motilo, da je naš novi, na vse ne-k'erikalno zabavljajoči grent za svoja izzivanja dobil par pošteno zasoljenih socialističnih zaušnic. Morda ga to spametuje in tudi njegove »gospede«.

Zlet Sokolskega Saveza SHS v Maribor dne 29. avgusta 1920!

Izpred sodišča.

Tolovajstvo obmejnih renegatov.

Zagovornikom tolerance in bratstva z Nemci bi želeli doživeti nastopni slučaj, ki se je odigral ob vpadu nemških tolpe iz Koroške na Štajersko mejo dne 7. maja 1919 in ki se je petek končal s premilo obsodbo glavnih krivcev pred tukajšnjim okrožnim sodiščem.

Med Vuzenico in Dravogradom, torej ob štajersko-koroški meji stoji prijazna vas Trbonje. Tu živi rodbina renegatov Lauko, na čelu jim trgovec Lauko, vulgo »Šurš«. Kot edini trgovec v kraju je svoj poklic zlorabljal tudi politično. Sicer vsi Trbonjčani rodom Slovenci so pod njegovim vplivom postali renegati, dasi večina med njimi niti nemško ne zna. Tega kolovodja je postavila avstrijska vlada za vladnega komisarja, ki je kot tak obstal tudi še ravno ob najbolj kočljivem času, ob prevratu. Vojaštvo ga je radi veriženja z volmi aretiralo, toda naša tolerančna oblast ga je velikodušno izpustila še isti dan. Ta toleranca naših oblasti ga je ojunačila do javnega rovarjenja proti obstoju države — in

to ob času, ko smo se mi borili za našo štajersko-koroško mejo.

V isti vasi je bival slovenski nadučitelj Franc Roškar, ki ga je l. 1918 že avstrijska vlada tja namestila. Na isti šoli je bila nameščena tudi učiteljica Marija Arnuž. Oba, zlasti pa nadučitelj Roškar, sta bila pri Laukovih skrajno osovražena.

To sovraštvo je izbruhnulo v osebno maščevanje ob času, ko so nemške tolpe prodirale iz sosednje Koroške tudi na našo mejo.

Na večer 6. maja 1919 se je po Trbovjah raznesla vest, da so nemške tolpe že blizu. Drugo jutro je to vest potrdil katehet, ko je vstopil v šolo. Po vasi so se pričeli razlegati izzivajoči »Heil« klici. Ko je šel nadučitelj sin Stanko gledat, kaj se godi, ga je »Šurš« prijel za rame ter mu nagrozil: »Zdaj bomo z Jugoslovenci obračunali. Danes vas bom splačal!«

Učiteljstvo se je vsled te grožnje pripravilo na neopažen beg. Toda ko sta se najpreje učiteljica Arnuž in nadučiteljeva soproga popoldne podali na pot, je pričela Romana Lauko, hči omenjenega trgovca, ki je na klancu stala na straži, s »Heil« klici klicati renegate na napad. Na ta klic sta najpreje prihitela Peter Lauko ml., Krischbaum in A. Lauko. Nadučiteljevi soprogi se je posrečilo uiti, učiteljico pa so zasledovalci kmalu dohiteli in ji zaustavili pot. Peter Lauko ji je nagrozil: »Halt! Zurück! Sie und der Oberlehrer werden von der deutschen Patrouille abgeholt«. Ob enem jo je prijel in posadil na tla ter ji odvzel nahrbtnik in zavoje. Med tem se je na klancu zbrala že večja tolpa, ki je Petru Lauko tu na vprašanje »kaj pa sedaj« odgovorilo »Nazaj jo peljite! Le gor Srbe!« Straži okoli učiteljice se je pridružil še Martin Pavlič. Gori na klancu pa so bili: Peter Lauko star. (gostilničar), Franc in Ivan Kupljen, nekoliko oddaljen tudi Anton Falenti. Peter Laukon ml. ki je učiteljici dal »časno besedo«, da se ji ne bo nič zgodilo, jo je v družbi tovarišev odvedel proti vasi nazaj.

(Dalje sledi).

Zadnje vesti.

Vladna kriza.

LDU Beograd, 24. julija. »Novosti« prinašajo o vzrokih vladne krize iz Beograda informacije, da je ta kriza nastala radi tega, ker so se hoteli nekateri člani vlade odtegniti razjasnjenju poslednjih dogodkov, ki jih je povzročila Italija. Presburo označuje to tolmačenje krize kot neosnovano. Istotako bi bilo treba zavrniti pisanje našega tiska, ki je stalo pod vplivom italijanskega izzivanja ter učinkovalo na naše notranje razmere, da se odvrne od razmotrivanja naših zunanjih razmer. Kar se tiče krize same se čimdalje bolj kaže, da bodoča vlada bržkone ne bo več koncentracijska. Včeraj se je razpravljalo v parlamentarnih krogih o resni možnosti, da bo sestava kabineta poverjena Nikoli Pasiću, ki bi ga sestavil iz radikalcev in demokratov.

LDU Beograd, 25. julija. Včeraj popoldne je nenadoma obolel ministrski predsednik dr. Vesnić, tako da je moral leči v posteljo. Dr. Vesnić je zbolel vsled naporenega dela zadnjih dni. V parlamentarnih krogih sodijo, da bi mogla njegova bolezen za primer, da bi trajala delj časa, znatno vplivati na rešitev sedanje vladne krize. V parlamentarnih krogih se širijo glasovi, da bi bil v tem primeru nujno pozvan iz Pariza Nikola Pasić, ki bi mu regent poveril sestavo nove vlade.

LDU Zagreb, 25. julija. Včeraj se je povrnil iz Beograda ban dr. Laginja in poslanca dr. Polić in Akačić. V svrhu pogajanj

za rešitev vladne krize sta ostala v Beogradu za Narodni klub poslanca dr. Lorković in dr. Drinković.

LDU Beograd, 25. julija. Danes je dr. Milenko Vesnić priredil intimen obed, katerega se je udeležil prestolonaslednik regent Aleksander, dr. Korošec, francoski poslanik de Fontenay in ruski opravnik Srandman. Temu se pripisuje velika politična važnost.

Proglas plebiscitne komisije na Koroškem.

LDU Vetrinj, 25. julija. Danes je publicirala plebiscitna komisija proklamacijo prebivalcem koroškega glasovalnega ozemlja, v kateri javlja svoj prihod, naglašajo načelo spoštovanja ljudske volje ter priporočajo red in mir. Plebiscitna komisija izjavlja, da jamči za svobodno, neodvisno glasovanje ter obljublja nepristransko, pravično postopanje. — Slovenci ta načela pozdravljamo z veseljem, ker nam le ob njih uveljavljanju zmaga zagotovljena.

Romunski kralj pride v Beograd.

LDU Beograd, 25. julija. V tukajšnjih političnih krogih se doznava, da bo čez nekaj dni došel v Beograd romunski kralj Ferdinand v spremstvu nekaterih romunskih državnikov. Njegov prihod se spravlja v zvezo z najnovejšo vojaško akcijo boljševikov na romunski meji.

Železniška konferenca v Mariboru.

LDU Ljubljana, 25. julija. Železniška konferenca, ki je bila napovedana na 26. t. m. v Mariboru, je preložena na prvo polovico avgusta.

Mirovno stanje z Avstrijo.

LDU Beograd, 25. julija. Z ozirom na to, da je saintgermainška mirovna pogodba ratificirana, ne obstoja več vojno stanje med našo državo in Avstrijo.

Nemški pisatelj Ganghofer umrl.

DKU Tegernsee, 25. julija. Včeraj je umrl tu od kapi zadet 65 letni pisatelj dr. Ludvik Ganghofer.

Nikitovi banditi.

LDU Beograd, 25. julija. »Politika« je prejela iz Škadra nastopno poročilo: Velika tolovajska tolpa Nikitovih pristašev, ki je vznemirjala Črnogoro je zbežala v Albanijo vsled energičnega zasledovanja naših oblasti, posebno pa še vsled tega, ker se jim je postavila po robu organizirana omladina in prebivalstvo samo. Na na čelu tolpe je znani zlikovec Sava Raspopović, ki je plačan od italijanske vlade. V Draču so se ukrcali na italijanski parnik »Epiro«, ki jih je prepeljal v Gaesto v Italijo, kjer se nahaja večje število Nikitovih najemnikov, ki jih namerava poslati v Črnogoro, kadar bi čas pripraven za to.

Iz romunske zbornice.

LDU Bukarešta, 23. julija. (Ag. Damian. Zakasnelo.) V zbornici se vrše burne razprave o sprejemu novega poslovnika, ki ga opozicija noče priznati. Opozicija grozi, da bo izostala od sej, ako se bo novi poslovnik skušal uveljaviti.

Borzna poročila.

LDU Praga, 25. julija. (Borza.) Devize: 271, Zagreb 67.50, Dunaj 26.25; valute: jugoslovedski dinarji 268, avstrijske krone 2525.

LDU, Curih, 24. julija (Borza). Devize, Berlin 13, Holandija 201, Newyork 584 London 21.99, Pariz 43.30, Milan 35, Bruselj 46.80, Kodanj 94.50, Stockholm 125, Kristijanija 94.50, Madrid 91, Buenos Aires 225, Praga 11.50, Beograd 31, Zagreb 7.50, Budimpešta 3.10, Varšava 3, Dunaj 3.15, avstrijske žigosane krone 3.30.

LDU Beograd, 24. julija. (Borza). Devize: Pariz 125—130, London 66—68, Berlin 45.50—46, Ženeva 275—280, 9.50—10—, Rim 93—97, valute: 20-dinarski komadi v zlatu: 24—24.20, angl. funti 68—70, francoski franki 145—150, dolarji 1725—1760, ital. lire 107—111, levi 40.50—42, leji 49—50, nemške marke 46—46.75, drahme 242—246, čehoslov. krone 38—40, avstrijske krone 11—12.

LDU Dunaj, 24. julija. Devize: Curih 2800; valute: nemške marke 431.50, leji 425, levi 310, švicarski franki 27.75, francoski franki 12.25, italijanske lire 900, angl. funti, 615, dolarji 165, carski rublji 290; v prostem prometu: Zagreb 236—260, Budimpešta plačilo v denarju poštne hranilnice ali žigosanih madžarskih kronah 99—111, Praga 367—387, Varšava in Krakov v poljskih markah 80—100, čehoslovaške krone: pettisočaki 369—389 manjši bankovci 370—390, novi dinarji 9.70—10.20.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.
Odgovorni urednik: Fr. Voglar.
Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Mala oznanila.

Išče se učitelj ali učiteljica za češki jezik. Zglasiti se je pri docentu dr. Ivanu Matko, Slovenska ul. 4. 2—1

Telefonska knjiga za Maribor, Koroško, Štajersko in Prekmurje izide v kratkem času. Določne cenjene tiskane, ki želijo oddati inserate v to knjigo, naj blagovolijo vpsolati naslov na Anončni in informacijski zavod »Vedež«, Maribor, Gregorčičeva ulica 6, telefon 132. 2—2

Prva slovenska brivnica se slavnemu občinstvu priporoča. Za točno in čisto postrežbo se jamči. Fran Novak, brivski mojster, Aleksandrova cesta št. 22 (prej G. Gredlič). 243

Rabim večje skladnice (magacin) tudi klet, najraje v bližini glavnega kolodvora. Franc Ogrizek, trgovec, Vetrinjska ul. 17. 2—1

Proda se oprava za trgovinski lokal. Vprašanja v upravnistvu.

Razglas razprodaje. Po neverjetno nizkih cenah razprodajem mojo zalogo čevljev domačega proizvoda in sicer: Moške črne in rjave, ženske nizke in visoke, iz boksa, ševra, laka, glase itd., luksuzna, galanterijska in navadna roba. Do 200 kron po paru ceneje od navadne robe. R. Monjac, Maribor, Tattenbachova ul. 21. 3—3

Pristna žima za žimnice

se dobi najcenejše pri 3—1

Josip Rosenberg, Maribor

Inserati v našem listu imajo največji uspeh!

Zavod za straženje in zaklepanje v Mariboru

prevzame

vsako vrsto straženja v mestu, na kolodvorih, kakor tudi spremljanje železniških voz. Pojasnila v pisarni Pristaniščna ulica 2.

Najvarnejša naložba denarja po 4 1/2 %.

Hipotekni zavod mestne hranilnice v Mariboru, Orožnova ulica 2, izdaja 4 1/2 % zastavnice s kuponi od 1. januarja in 1. julija vsakega leta, katere so po zakonu pupilarnovarne in se uporabljajo za plodonosno naložbo kapitalov občin, cerkva, ustanov, sirotinskega denarja itd. Pravilom odgovarjajoče kritje zastavnice nadzoruje vladni komisar. Za zastavnice jamčijo razun pupilarnovarno vključenih hipotekarnih terjatev še rezervni zaklad po 1.500.000 kron in vso ostalo premoženje zavoda. Zastavnice se dobijo po dnevnem kurzu pri hipoteknem zavodu mestne hranilnice v Mariboru. Zavod dovoljuje hipotekarna posojila po 4 1/2 %.

„LANA“, tekstilna tovarna d. z o. z. Zgoša, p. Begunje, Slovenija

izdeluje

nogavice, jopiče, svitre in vse druge pletenine iz bombaža in volne.

ima poseben oddelek za izdelovanje delavskih nogavic. 3—1

Kupuje vsako množino domače in inozemske volne.

8. avgusta 1920 zlet mariborske Sokolske župe v

Guštani, Koroško!

Pridite vsi!